

Bakom stängda dörrar

TÄBY. Ett fält svettiga galopphästar stormar fram mot mål. Adrenalinet sjuder, jockeyerna försöker nå bästa position, tränarna biter ihop käkarna och ägarna håller tummarna, mycket pengar och ära står på spel.

Allt kan hända – även efter loppet när Skiljedomstolen ska säga sitt.

Text: HELENA MANSÉN Foto: STEFAN UPPSTRÖM

Lokala galoppdomstolens uppgift är att se till att alla tävlings- och vadhållningsbestämmelser följs. Om inte så tar man upp saken muntligt med vederbörande och beslutar om påföljd. Till exempel kan det bli böter eller avstängning under en tid. De vanligaste "brotten" är spårbyte som stör medtävlare, överdrivet bruk av spö och sådant som rör ledvoltsrutinerna, till exempel sen ankomst.

Det första svenska tävlingsreglementet utarbetades av Patriotiska Föreningen 1831. Sedan dess har det omarbetats flera gånger. Nuvarande reglemente bygger huvudsakligen på dokumentet International Agreement on Racing and Breeding, men det har också hämtats influenser från andra håll. De första galoppreglerna i världen skapades av engelska The Jockey Club 1751.

Galoppdomstolen kallades till helt nyligen

för skiljedomstolen. Vid varje tävlingsarrangerande bana ska det finnas en lokal galoppdomstol och beslut som fattas där kan överklagas till galoppöverdomstolen hos Svensk Galopp. Lokala galoppdomstolen måste varje tävlingsdag representeras av minst tre ledamöter inklusive ordförande. Banveterinär, starter och måldomare är egna instanser.

Undertecknad besökte lokala galoppdomstolen på Täby Galopp för att få en närmare inblick hur de arbetar. Deras sammanträdesrum är beläget intill jockeyernas vågrum. Dörren hålls stängd och dit går man bara om man blivit kallad eller om man har något viktigt att anmäla. "Man" är antingen ryttare, tränare, hästägare, tävlingsfunktionär eller representant för Svensk Galopp.

Avvikelser från rutinerna ska anmälas senast en timme före första start. När det gäller starboxmomentet måste startern hinna få

alla uppgifter och gå igenom dem så denne är uppdaterad på vilken häst som ska gå in först respektive sist, ha huva eller andra detaljer. Uppgifter om hästarna som inte är med i programmet, till exempel att en häst har järnskor eller rids med viktförändring, måste speakern ha tillgång till i god tid för att kunna meddela publik och spelare.

Om en tränare vill stryka en häst ur en löpning måste detta göras senast vid deadlinen på förmiddagen eller kunna visa veterinärintyg, annars blir det böter.

Det händer ibland att en protest inlämnas från en jockey mot en annan, oftast är anledningen spårbyte som medfört att hästen blivit trängd och därmed förlorat vinst eller placering. Protesten måste lämnas innan jockeyn har vägt in efter löpningen.

Spöreglerna har ändrats genom åren, nu är det högst fem slag som gäller för treåriga och

Galoppdomstolens ledamöter har olika uppgifter under tävlingsdagen. Hans Engblom står i utsiktstornet efter mål och spanar efter felaktiga förseelser.

äldre hästar, tvååriga högst tre slag. Ryttaren måste ta tygeln efter varje slag, dubbelslag är inte tillåtet. Klatsch på bogen är tillåtet i princip hur många som helst men då får man inte släppa tygeln eller vinkla upp spöet. Hur man slår bedöms, man får inte höja armen över axelhöjd och man får inte fortsätta slå om slaget inte framkallade någon reaktion hos hästen.

Denna dag på Täby är det ordförande Staffan Strömer, vice ordförande Jan-Åke Gunnarsson, Lars Tiberg och Kent Blomnell som samlas i sammanträdesrummet en timme före första start, och går igenom vem som ska göra vad.

– En person ska sköta protokollen och studera hästarna i ledvolten samt kontrollera att jockeyerna bär rätt dress. Samma man bevakar även löpningarna från läktaren. En annan ska stå utposterad med kikare på "pallen", trappstegen efter mål vid sidan av antingen dirttrack- eller gräsbanan för att eventuellt se händelser som inte kamerorna registrerar. En tredje sköter videoinspelningen och specialgranskar patrullfilmerna från löpningen, berättar Jan-Åke Gunnarsson.

– Det gäller att agera snabbt om man ser något som bryter mot reglerna, direkt efter loppet ska i så fall vederbörande kallas in.

• Om en spelare anser att något blivit trängd, vilket har gjort att "hans" häst förlorat, kan han då anmäla saken till galoppdomstolen?

– Nej, men det har faktiskt hänt att några försökt, avslöjar Gunnarsson.

Före tävlingarnas början beslutas också om i vilka löpningar det ska tas dopingprov. I stora löpningar tas prov på två hästar, segraren och ytterligare en. Ser man en häst som presterar avsevärt över, eller under, förväntan kan

prov tas även på den. Under vanliga tävlingsdagar tas i allmänhet inte prov på fler än två hästar. Man försöker då välja en rikstotolöpning samt en annan löpning, vilken varierar från gång till gång.

• Ibland har det mumlats om att det bara är gubbar i lokala galoppdomstolen och de minsann sitter på livtid. Hur står det till med den saken?

– Vi har medvetet försökt hitta kvinnor till galoppdomstolen och tillfrågat ett tiotal mycket kompetenta, men antingen har de inte velat eller kunnat av olika anledningar, kanske på grund av att de i så fall skulle hamnat i en jävsituation om mannen är tränare. Vi strävar efter jämlikhet och vill verkligen ha in kvinnor, hävdar ordförande Staffan Strömer.

– Svensk Galopp och tävlingsorganisationen utser ledamöter till de lokala galopp-

domstolarna, formellt för ett år i taget och det sker faktiskt förändringar ibland, tillägger han.

Det är inte bara trängningar och spårbyte som kan orsaka diskvalificering. För drygt ett år sedan vägrade Rodrigo Blanco in med 1,8 kilo för lite vikt efter ett segerlopp, och diskades, vilket orsakade heta känslor bland publik, spelare och inte minst hos de inblandade aktiva.

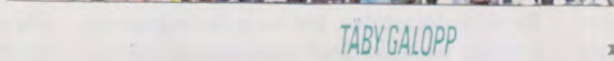
• Är det svårt att fatta beslut om diskvalificering eller nedflyttning av en häst som vunnit ett stort lopp som till exempel Stockholm Cup, eller en högoddsare som fått spelare att jubla av glädje, med tanke på spelare och publik?

– Nej, vi strävar bara efter att göra det rätta. Det är viktigt för oss att vara så objektiva som möjligt och att alla kan lita på att vi är det. Den enda hänsyn till spelare vi tar är att försöka fatta så snabba beslut som möjligt, kommenterar Gunnarsson.

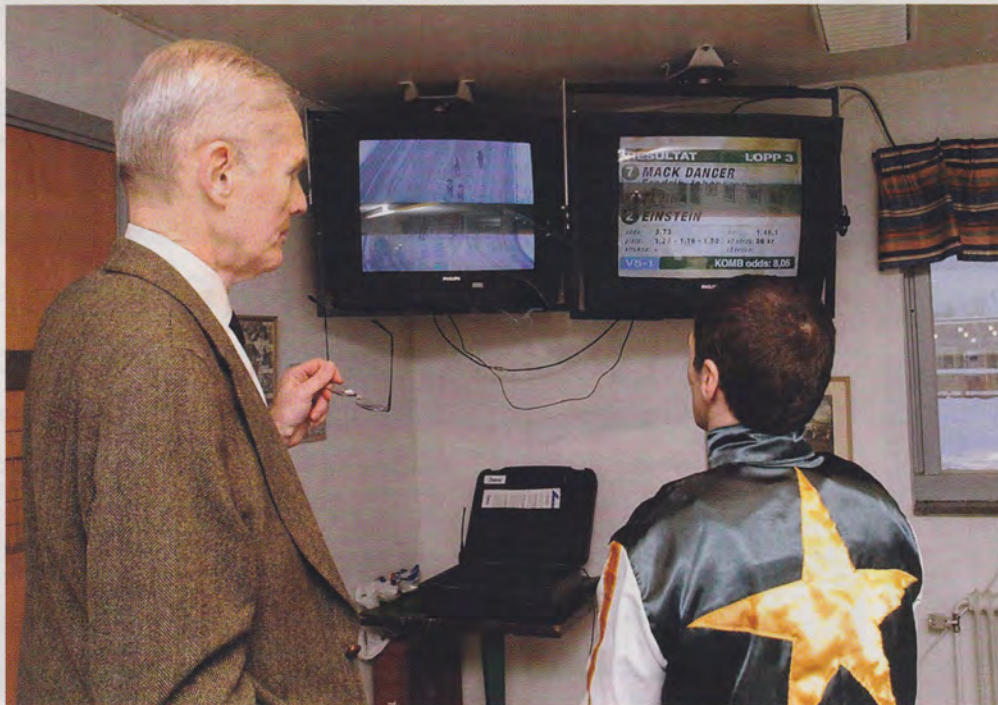
• Vad anser då jockeyerna om de lokala galoppdomstolarna?

Undertecknad frågade några jockeys och alla hade en del att säga, men bara på villkor att de fick vara anonyma. Här är några av deras åsikter:

"Övervakningskamerorna är inte tillräckligt heltäckande, man kanske ser att något har hänt men kan ej se exakt vad, bättre övervakning är nödvändigt", "de har inte något lätt jobb men om man investerar i bättre utrustning får de bättre bevisunderlag, det är ett måste", "när man blir inkallad har de redan sin uppfattning klar, det spelar ingen roll vad man säger", "känns ibland som att en del jockeys får favörer, en del får alltid böter, andra sällan fast de ofta gör sig skyldiga till saker", "de borde ta mer initiativ till att höra jockeys om händelser så som de gör utomlands", "det är

Galopploppen avgörs inte bara på banan. Ibland måste skiljedomstolen avgöra vem som vinner.

I sammanträdesrummet träffas ledamöterna före start. Ordförande Staffan Strömer, som har granskat loppet, går igenom en händelse med en jockey.

skillnad på olika galoppdomstolar, på Jägersro faller man hellre än friar, på Örevoll är det tvärtom, på Täby någonting mitt emellan", "Jägersros galoppdomstol straffar en för allra minsta, som straff för tidigare förseelser", "de är inte alls objektiva, toppjockeys klarar sig ofta undan medan andra straffas", "det händer mycket i loppet när 15 hästar trängs, men det är inte alltid någons fel, man behöver inte alltid leta fram en syndabock"...

Kamerorna då, var är de egentligen placerade och vad täcker de? En kamera sitter strax efter 1 600-metersstarten och täcker den starten, hästarna i järnvägssvängen samt de sista 400 meterna på upploppet. Den andra kameran sitter cirka 800 meter från mål och täcker bortre långsidan samt hästarna bakifrån i upploppskurvan.

"Döda vinkeln" är mellan 600 till 400 meter kvar där den ej kan registrera sidförflyttningar. Med andra ord, där hästarna svänger in på upploppet och där jockeyerna är som mest måna om bästa möjliga position, den mest kritiska platsen under löpningen – där finns det ingen bra kameratäckning.

Om ett uppenbart misstag har gjorts kan lokala galoppdomstolen spontanändra ett beslut. Men vanligast är att överklaganden går vidare till Galoppöverdomstolen.

• Hur ofta sker det?

– I snitt cirka en till två överklaganden i månaden, oftast handlar det om jockeys som fått ridförbud en viss period. I nästan hälften av fallen ändras domen från lokala galoppdomstolen, berättar Björn Eklund, generalsekreterare för Svensk Galopp.

Om en häst förlorar en placering på grund av fel som funktionär gjort kan hästägaren begära ersättning av organisationen. Om en sådan anmälan kommer in lämnar galoppdomstolen över ärendet till tävlingssekretariatet för kännedom.

„...varje vinter anlade jag skägg för att hålla värmen och blev då obönhörligt inkallad till skiljedomstolen, man fick nämligen inte se så ovårdad ut på den tiden.

• Kan galoppdomstolen ta upp frågor om något speciellt händer i den vardagliga träningen på stallbacken?

– Det har hänt men är inte så vanligt. Det kan till exempel vara organisationen som anmäler att en tränare låtit sin häst träna på en bana då den inte varit öppen, förklarar Gunnarsson.

• Finns det något samarbete, utbyte av idéer och erfarenheter, mellan Skandinavien galoppdomstolar?

– Tyvärr, alldeles för lite. Det finns beslut på att så ska vara men av ekonomiska skäl händer inte mycket. För några år sedan var vi på studiebesök utomlands och år 2000 var Danmark initiativtagare till en nordisk konferens i Köpenhamn. Det skulle vara givande och lärorikt om vi kunde samarbeta mer med andra galoppdomstolar, anser Gunnarsson vidare.

Enligt Björn Eklund, så har de lokala galoppdomstolarna en gemensam sittning varje år.

• Har kapplöpningsridningen förändrats något genom åren?

– Den har blivit bättre. Dels för att kameraövervakningen täcker mer och reglerna är strängare. Det finns fler mycket skickliga jockeys nu. Sitsen har ändrats genom åren, spöförseelserna är färre och uppträdandet har blivit bättre. Även amatörryttarna rider proffsigare, kanske beror det på att de har mer ansvar i stallarna och rider mer i träning samt amatörryttarklubbens genomgångar efter löpningarna, avslutar Gunnarsson.

På grund av sekretess vill inte galoppdom-

stolen berätta om någon speciell händelse, men före detta jockeyn och tränaren Rolf Wuscha, numera ringmaster i ledvolten, har inte längre något att "frukta" och har heller aldrig varit rädd för att gäcka med "maktens boningar".

– Det var på 60-talet och varje vinter anlade jag skägg för att hålla värmen och blev då obönhörligt inkallad till skiljedomstolen, man fick nämligen inte se så ovårdad ut på den tiden! Men jag stod på mig och slapp böter, varenda gång.

– Jag minns också när jag vann med Troc, han var så överlägsen att jag pullade upp och skrittade över mållinjen, stannade ett par meter efter, väntade in resten av fältet och gjorde honnör när de galopperade förbi.

Naturligtvis blev jag inkallad och fick en utskällning av ordentlig nåde. Men ingenstans fanns det skrivet att man inte kunde göra så, så jag klarade mig.

Rolf Wuschas historier, kan tilläggas, bör ibland tas med en nypa salt. Men säkert är att han vann med Stall AKO:s franskfödde Troc med åtta längder den 20 november 1960, en av de första tävlingsdagarna på nyinvidga Täby Galopp. Distansen var 3 000 meter och hästen var enligt skiljedomstolens protokoll "förhållen". Wuscha red för övrigt fyra vinnare den dagen.

Säkert är också, att skiljedomstolen eller galoppdomstolen som de heter idag, att som jockey eller tränare vill man inte bli ovän med.